

Законопроекти, розгляд яких заплановано в порядку денному Верховної Ради України на 15-18 вересня

Новий вид військової служби (проект №3553 від 28.05.2020)

Законопроект визначає новий вид військової служби, а саме службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, без оголошення мобілізації. Такий вид військової служби спрямований на осіб, які перебувають в оперативному резерві першої черги. Максимальний строк служби за призовом визначається Головнокомандувачем, проте в будь-якому випадку не може перевищувати шести місяців. Такий призов може здійснюватися без оголошення мобілізації в умовах особливого періоду неодноразово. За ухилення від призову проектом передбачена кримінальна відповідальність. З огляду на те, що в особливий період усі, хто проходив військову службу (за мобілізацією або на підставі укладеного контракту) зараховуються до оперативного резерву першої черги, такий вид призову, незважаючи на всі збережені соціальні гарантії, не відповідає інтересам ветеранів, оскільки нівелює ефективність процесу повернення до мирного життя після завершення військової служби.

Проект виключає переважне право на укладання контракту для осіб, які були призвані на військову службу під час мобілізації. Недоліком проекту, що містить корупційний ризик, є можливість доукомплектування військових формувань претендентами на військові посади, пов'язаних з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків без проведення спеціальної перевірки.

Рекомендація Юридичної сотні: відхилити законопроект.

Безпека та якість крові і її компонентів (законопроект №3648 від 12.06.2020)

Законопроект передбачає, що для іноземних громадян та осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, в окремих групах, що складаються виключно з іноземних громадян та / або осіб без громадянства, навчання може здійснюватися іноземною мовою. При цьому заклади вищої освіти забезпечують вивчення такими особами державної мови. З урахуванням рівності прав усіх студентів як учасників освітнього процесу, можливість ЗВО використовувати іноземну (англійську) мову для проведення групових та індивідуальних занять, проведення контрольних заходів, а також з огляду на відсутність критеріїв засвоєння державної мови такими студентами, законопроект не зможе сприяти покращенню системи вищої освіти.

Рекомендація Юридичної сотні: відхилити законопроект.

Судовий розгляд цивільних спорів осіб з тимчасово окупованих територій (№3048 від 10.02.2020)

Законопроект пропонує здійснювати розгляд цивільних справ, підсудних місцевим загальним судам, розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, місцевими загальними судами Херсонської області за вибором особи (зароз розгляд таких справ забезпечується місцевими загальними судами міста Києва, що визначаються Апеляційним судом міста Києва), а розгляд цивільних справ в апеляційній інстанції забезпечуватиметься Херсонським апеляційним судом. Законопроект спрощує порядок звернення до суду щодо цивільно-правових спорів для осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України, проте може викликати значне збільшення кількості звернень до судів Херсонської області, що негативно вплине на час розгляду справ.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект шляхом надання можливості розгляду цивільних справ також судам в інших областях на підконтрольній території України.

Про розвідку (проект №2412-д від 15.01.2020)

Це комплексний проект, що прагне замінити чинний Закон України «Про розвідувальні органи України». Загалом проект № 2412-д розробляється більше року, на основі консультацій з НАТО, у рамках реформи СБУ та системи розвідувальних органів. Від його ухвалення залежить реалізація стратегій окремих органів безпеки й оборони.

Як убачається з пояснювального записки, основною метою проекту № 2412-д є вдосконалення правових та організаційних засад функціонування розвідки, діяльності розвідувальних органів України й інших суб'єктів розвідувального співтовариства, підвищення ефективності їхньої взаємодії, а також забезпечення соціального та правового захисту співробітників розвідувальних органів й осіб, залучених до конфіденційного співробітництва з цими органами.

Загалом законопроект покликаний вирішити проблему координації розвідувальної діяльності. Для цього пропонується створити координаційний орган з питань розвідки при Президентів України. У свою чергу тут виникають питання до конституційності розширення повноважень Президента України щодо можливого одноосібного керівництва розвідкою керівником такого координаційного органу.

Також є можливі ризики, пов'язані з подвійним підпорядкуванням системи розвідки. Для прикладу, Головне управління розвідки Міністерства оборони України, з одного боку, буде в підпорядкуванні міністра, а з іншого, не виключена ситуація, що йому може ставити завдання керівник координаційного органу. У результаті замість покращення роботи розвідувальної спільноти можемо отримати черговий конфлікт за контроль над нею.

Варто відзначити, що цікавою пропозицією проекту є обіцянка надавати статус учасника бойових дій "особам, залученим до негласного співробітництва", які брали участь у розвідувальних заходах на тимчасово окупованій території.

Загалом, у доопрацьованому проекті виключено СБУ з переліку розвідувальних органів, натомість визначено її як суб'єкта розвідувального співробітництва. Приведено у відповідність положення щодо РНБО до Конституції України. Разом з тим, оцінюючи стан справ цілісно, поки не вбачається якісних змін у системі розвідки. Більше того, законопроект містить порушення нормотворчої техніки.

Рекомендація Юридичної сотні: законопроект потребує доопрацювання.

Протимінна діяльність (проект №2618 від 21.12.2019)

Законопроект упорядковує систему протимінної діяльності в державі при наявній структурі уряду та виконавчої влади. Передбачає:

- 1) створення Кабінетом Міністрів України міжвідомчого допоміжного органу, який діє за колегіальним принципом під головуванням Міністра оборони (НОПМД);
- 2) створення Центру протимінної діяльності на існуючих фондах Міністерства оборони України;
- 3) створення Центру гуманітарного розмінування для практичного здійснення заходів – на існуючих фондах Міністерства внутрішніх справ України;
- 4) виключення положень Закону щодо утворення нового центрального органу виконавчої влади (Центр протимінних операцій);
- 5) виключення положень Закону щодо утворення нових органів з повноваженнями, властивими центральному органу виконавчої влади.

Законопроект пропонує передачу відповідальності щодо очищеної землі на державу шляхом видачі сертифікату. Законопроект значно розширює повноваження Міністерства оборони України та допускає дублювання функцій створюваних органів у сфері протимінної діяльності.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект.

Соціальна допомога постраждалим від вибухонебезпечних предметів (проекти №3573 та №3573-1 від 02.06.2020 та 17.06.2020 відповідно)

Законопроект №3573 пропонує підвищити розмір державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю віком до 18 років, якщо вони постраждали внаслідок дії вибухонебезпечних предметів. Наразі розмір такої допомоги передбачений на рівні 70% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність (станом на 1 січня 2020 року становить 1146,6 грн). Законопроект пропонує підвищити вказаний розмір на 50%. Законопроект не вирішує питання підвищення допомоги дітям з інвалідністю підгрупи "А", а також не враховує положення спеціального нормативного регулювання, зокрема, Закон України від 6 грудня 2018 року № 2642-VIII "Про протимінну діяльність" вже покладає на Міністерство розвитку економіки, торгівлі та міжнародних господарства виплати постраждалим дитині державної соціальної допомоги, призначеної дітям з інвалідністю віком до 18 років відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю", у підвищеному розмірі. Законопроект №3573 не містить фінансово-економічного обґрунтування, хоча має вплив на показники бюджету.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект.

Альтернативний законопроект 3573-1 пропонує підвищити розмір державної соціальної допомоги не лише дітям з інвалідністю віком до 18 років, але також особам з інвалідністю з дитинства (незалежно від групи) на 50%. Законопроект також закріплює визначений розмір підвищення державної соціальної допомоги (50%) у ЗУ "Про протимінну діяльність". Проте законопроект не вирішує проблем основного проекту №3573 щодо неврахування інтересів дітей, які мають окремий статус дітей з інвалідністю підгрупи "А", та не містить фінансово-економічного обґрунтування, хоча має більший вплив на показники бюджету завдяки розширенню кола осіб, які матимуть право на підвищений розмір державної допомоги.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект.

Кредитні пільги для ВПО (проект №2329 від 29.10.2019)

Проект пропонує:

- 1) обмеження розміру процентів за користування кредитом (розмір процентів не може бути більшим, ніж проценти, нараховані до настання терміну виконання зобов'язання);
- 2) заборону нарахування неустойки та стягнення з ВПО збитків (що фактично є визнанням з боку держави об'єктивних обставин, які призвели до неможливості обслуговувати борги);
- 3) звільнення ВПО від відповідальності за порушення грошових зобов'язань, у частині нарахування інфляційного збільшення та трьох відсотків річних;

4) заборону на уступку прав вимоги за кредитними договорами ВПО на користь інших осіб. Таке правило не дозволить банкам та іншим кредиторам передавати право вимоги боргу колекторським або іншим компаніям.

Дія Закону поширюватиметься на всіх кредиторів внутрішньо переміщених осіб, що не дозволить викривляти його тлумачення та застосовувати вибірково.

Норма надає можливість зменшити борг лише тим боржникам, які до моменту початку АТО сумлінно виконували грошові зобов'язання, і не надає такої можливості тим, хто після початку АТО не здійснив жодного платежу.

Законопроект потребує внесення змін до прикінцевих положень ЗУ "Про банки і банківську діяльність", ЗУ "Про споживче кредитування".

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати в першому читанні з подальшим доопрацюванням.

Відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян (проект №3911 від 21.07.2020)

Законопроект № 3911 пропонує посилити відповідальність за вчинення злочину, передбаченого ст. 259 КК України, встановивши додаткове факультативне покарання — конфіскацію майна. Основна мета — зменшення кількості завідомо неправдивих повідомлень про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності, особливо, якщо об'єктами таких дій стали критично важливі об'єкти інфраструктури або об'єкти чи споруди, що забезпечують діяльність органів державної влади, без розширення повноважень правоохоронних органів. Законопроект зумовлений збільшенням кількості таких завідомо неправдивих повідомлень за останні роки.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Електронна роздрібна торгівля лікарськими засобами (проект №3615-1 від 25.06.2020)

Законопроект дозволяє ліцензованим суб'єктам господарської діяльності електронну роздрібну торгівлю лікарськими засобами та їх доставку споживачеві за умови дотримання таких вимог: інформація про право ліцензованого суб'єкта на здійснення електронної роздрібної торгівлі повинна бути внесена до Ліцензійного реєстру; дата початку електронної роздрібної торгівлі та адреса вебсайту теж повинні бути включені до реєстру. Вебсайт суб'єкта господарювання також повинен містити контактні дані органу ліцензування, органів державного контролю за якістю лікарських засобів. Електронна роздрібна торгівля лікарськими засобами можлива лише за дотримання усіх умов зберігання лікарських засобів, які визначені його виробником. Забороняється електронна роздрібна торгівля рецептурними лікарськими засобами без надання електронного рецепта. Оптова торгівля лікарськими засобами з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем дистанційним способом (електронна оптова торгівля лікарськими засобами) забороняється.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Військово-цивільні адміністрації (проект № 3913 від 21.07.2020)

Законопроект передбачає можливість створення військово-цивільних адміністрацій на території об'єднаних територіальних громад (це положення враховує здобутки децентралізації). Однак цей же проект містить положення про можливість утворення військово-цивільних адміністрацій у разі встановлення Центральною виборчою комісією неможливості забезпечити підготовку та проведення місцевих виборів на окремих територіях. На нашу думку, така норма потребує ширшого громадського та експертного обговорення, оскільки потенційно містить загрозу для виборчої процедури, затвердженої чинним законодавством.

Законопроект готується на друге читання.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект.

Імплементация норм міжнародного кримінального та гуманітарного права (№2689 від 27.12.2019)

Законопроект включає до КК України злочини проти людяності та деякі воєнні злочини, склад яких національним кримінальним правом наразі не охоплені. Закріплено відповідальність військових командирів або осіб, які діють як такі командири, і начальників за злочини проти миру та безпеки людства осіб, які були в їхньому підпорядкуванні (у тому числі у випадку, якщо командир/начальник знав про злочинний намір підлеглого й не запобіг або не зупинив вчинення злочину). Проте в чинному КК України вже передбачено злочинну бездіяльність військової влади, а наведена стаття порушує принцип індивідуального характеру кримінальної відповідальності. Додається відповідальність за застосування заборонених методів (прикриття цивільним населенням, віроломство) і засобів (заборонена зброя чи боєприпаси, отрута, отруйний газ) війни. Законопроект має ряд суттєвих технічних недоліків у визначенні окремих складів злочинів, які можуть негативно вплинути на застосування цих норм судами.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект.

Проходження державної служби (проект №3748 від 26.06.2020)

Законопроект покликаний удосконалити правове регулювання виконання обов'язків державної служби. Удосконалено порядок проведення спеціальної перевірки кандидатів на посади державних службовців. У випадку виявлення перевіркою розбіжностей у декларації особи буде запропоновано надати письмові пояснення (чинний Закон передбачає надання пояснень або виправлення

декларації як альтернативу). Деталізується механізм відкладеного права учасників конкурсу на призначення на посаду, у випадку, якщо переможець конкурсу не зміг обійняти таку посаду або впродовж року вона стала вакантною. Законопроект закладає основи формування кандидатського та кадрового резерву для прискорення заміщення вакантних посад державної служби. Формування детального порядку функціонування таких резервів, як і реалізація інших норм покладається на КМУ (що в цілому може негативно вплинути на захист прав громадян, які бажають обійняти посаду держслужбовця).

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект у частині функцій і повноважень КМУ.

На засіданні Комітету ВРУ з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів 16 вересня планується розгляд

Амністія 2020 (№3765 від 01.07.2020)

Проект №3765 визначає порядок застосування амністії в 2020 році. Зокрема, проект передбачає амністію для засуджених ветеранів війни (учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та учасників війни), вагітних, ліквідаторів ЧАЕС, пенсіонерів. Застосування амністії полягатиме у звільненні від позбавлення волі та інших покарань осіб, визнаних винними у вчиненні умисного або необережного злочину, які не є тяжкими або особливо тяжкими, та осіб, стосовно яких вирок суду ще не набрав законної сили.

Також проект пропонує звільнити від відбування покарання учасників бойових дій, які вчинили злочин під час виконання завдань в АТО/ООС, якщо злочин не є особливо тяжким проти життя та здоров'я особи.

Проект пропонує звільнити від відбування покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, засуджених за злочини 1) невеликої та середньої тяжкості, а також засуджених 2) вперше за тяжкі злочини, якщо вже відбули більше половини строку покарання.

В законопроекті також зазначено, що амністія не застосовується до осіб, яких засуджено за злочини проти основ національної безпеки України та ряду інших злочинів.

Примітка:

Нетяжкий злочин - це злочин, за який передбачено штраф не більше 10 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (1051 грн) або позбавлення волі на строк не більше 5 років.

Тяжкий злочин - це злочин, за який передбачено штраф в розмірі не більше 25 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше 10 років.

Особливо тяжкий злочин - це злочин, за який передбачено штраф в розмірі понад 25 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад 10 років або довічного позбавлення волі.

Рекомендація Юридичної сотні: проект може бути підтриманий.